

Stratejik ve Sosyal Arařtırmalar Dergisi

ISSN: 2587-2621

Volume 2 Issue 3, November 2018

TOGO'DA DEKOLONİZASYON DÖNEMİNDE DEVLETİN İNŞASI (1945-1960)¹

State's Building during The Decolonization in Togo (1945-1960)

Behset KARACA*

Tete Jean-Philippe GUNN**

Öz: Bu araştırmanın amacı, sömürge durumundan bir devlete dönüşümü incelemektir. Devlet inşası süreci İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Togo'da başlamıştır. Siyasi durum, Birleşmiş Milletler Örgütü tarafından getirilen yeni reformlarla değişmeye başlamıştır. Bu reformlar, 1946'dan bu yana Togo'da hayatı canlandıran siyasi partilerin oluşturulmasına izin vermiştir. Devletin inşası, yerel parlamento ve aynı zamanda Togo'nun 1956'da Özerk Cumhuriyeti'nin yaratılması gibi farklı faaliyetlerle gerçekleştirilmiştir. Bu yerel kurum için önemli başlangıç, 1960 yılında Togo Cumhuriyeti'nin oluşturulmasıdır.

Anahtar kelimeler: Devlet, Kimlik, Milliyetçilik, Dekolonizasyon

Abstract: The aim of this research is to study the evolution from the colonial situation to a State. The State's buiding process started in Togo after the Second World War. The political situation has started changing with new reforms introduced by the United Nations Organization. These reforms have permitted the creation of political parties which animated the life in Togo since 1946. The State's building was done through different activities such as the local parliament and also the creation of the Autonomie Republic of Togo in 1956. This local institution constituted the important step for the creation of the Republic of Togo in 1960.

Keywords: State, Identity, Nationalism, Decolonization

Giriş

İkinci Dünya Savaşından sonra, Avrupa kolonizasyonu ile Afrika yeni bir siyasi düzene girmiştir. Avrupa ve dünyanın diğer kısmında meydana gelen değişikliklerle birlikte Afrikadaki kolonilere daha fazla özgürlük verilmiştir. Savaş sonu, sömürge dünyasında siyasi idare yeni bir sisteme yol açtı. Afrikalılar kendi kaderini belirleme ve kolonilerin yerel işlerine katılmaları konusunda kendilerine soruyorlardı. Togo'da dekolonizasyon durumu 1945 yılında başladı. Bu zamandan itibaren Togo, uluslararası rejim altındaydı. Tüm dekolonizasyon döneminde Togoluların hedefi kimlik ve devletin inşası projesi olmuştur. Bu nedenle, bu soru sorulmalıdır: Bir devletin yaratılış perspektifinde sömürgeleşme sırasında Togo

¹ Bu makale Prof. Dr. Behset Karaca'nın danışmanlığında, Tete Jean Philippe GUNN'ın SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalında 2018 yılında tamamladığı "Togo'da Kimlik Ve Devletin İnşası (1884-1980)" başlıklı doktora tezinden üretilerek hazırlanmıştır.

* Prof.Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, behsetkaraca@sdu.edu.tr

** Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, filgunn@gmail.com

evrimi nasıl geçti? Bu araştırmanın amacı sömürge durumu altında devletin inşasına izinin farklı faktörlerini belirlemektir. Bu amaca ulaşmak için, konuyla ilgili seçici kaynakça kullanılmıştır. Bu çalışmada üç yön tartışılacaktır. İlki Togo'da bağımsızlık dönemi yaşanması, ikincisi 1945-1958 yılları arasında Togo siyasi yaşamı ve son olarak devletin bir koloni statüsünden Togo evriminin nasıl geliştiği.

Togo Topraklarının Fransız Yönetimi Altındaki Yeni Statüsü

1945'te İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonra, savaşı kazanmış ülkeler, barış, özgürlük ve dünyadaki ihtilafı önleyecek yeni bir organizasyon yaratmaya karar verdi. Bu amaçla 1945 yılında Birleşmiş Milletler kuruldu. Uluslararası siyasi kurum olan manda rejimi, vesayet rejimi haline getirildi. Tüm mandaların koruma alanlarının durumu değiştirildi ve vesayet kurumu tarafından yönetildi. Eylül 1943'te Cordell Hull, “*özgür uluslar kendilerine bağımlı olan ve özgürlük isteyen insanlardan sorumludur. Bu ulusların vekâleti, himayesi ve diğerleri gibi siyasal ilişkileri olan bu milletlerin görevi ahlaki ve maddi gelişime yardımcı olmak, onları kendi kendini yönetme sorumluluklarına ve görevlerine hazırlamak ve onları özgürlükleri için teşvik etmektir*” diye açıkladı². Çoğunlukta olan Togolular, Fransızların bölgeyi terk etmelerini ümit etmekteydiler ve topraklarının geleceğinden sorumlu olabiliyorlardı. Ancak durum kendi lehlerine değildi. Fransız sömürge yönetimi hâlâ bölgeyi yönetiyordu. Sadece bu yönetimin bazı yönleri değişti. Yeni statü Birleşmiş Milletler gözetiminde bulunan vesayet rejimi idi. 13 Aralık 1946'da Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Fransa ve İngiltere yönetimi altındaki Togo ve Kamerun bölgelerinin vasiliğini onayladı. İki sömürge güç bu topraklarda gerçek bir sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınma politikasını halletmeye giriştiler. Ayrıca bu devletler, nüfusun idari ve siyasi yaşama katılımını sağlamalı, insan hakları, bireysel özgürlükler, hareket özgürlüğü siyasi parti kurarak örgütlenme özgürlüğü, basın medya aracılığıyla bilgi özgürlüğü gibi temel konulara saygı göstermeliydi. Yerel halkın siyasal rejimle ilgili özgürce seçim yapmalarına izin vermek için genel istişareye de gitmelidirler. Tüzük kapsamında, Mütevelli Heyeti, vesayet bölgeleri halklarının siyasi, ekonomik, sosyal, eğitsel ilerlemeleri ve vesayet bölgelerin diğer özel vazifeleri hakkında idari makamdan gelen raporları incelemek ve görüşmek üzere, hükümetten gelen dilekçeleri incelemek ve yürütmek üzere idari makama danışmakla yetkililer.

Togolular, kimliklerini inşa etmek ve bağımsızlıklarını kazanma arzusu içinde uluslararası halklardan yararlandılar. Vesayet rejimi onlara uluslararası podyuma erişmek ve gelecekleri adına istediklerini ifade etmek için daha fazla imkân sağladı. Geniş bir alandaki uluslararası bir kuruluşun denetimi altındaki bir bölge olarak, kaderini üstlenme arzusu daha fazla ifade edildi. İkinci dünya savaşından sonra Togo'da, Alman sömürgeciliği sırasında başlayan ulusal bilinç daha da güçlendi ve bu bilinç Fransız mandası döneminde mücadele, manipülasyon, işbirliği yoluyla daha da büyüdü.

1946'dan Beri Togo'da Siyasi Yaşam: Ulusal Bilincin Temeli

Togo'daki siyasi yaşam, bölgenin uluslararası bağlamı ve jeopolitik yönü nedeniyle kendine mahsustu. İkinci Dünya Savaşı'ndan ve Togo'daki vesayet kurumunun kurulmasından sonra siyasi hayat 1946'dan beri Togolular tarafından canlandırıldı. 1946 yeni statünün yılıydı ve siyasi iktidarın zaferi için rekabet içeren siyasi hareketler başladı. Ocak 1946'da, Togo temsilci meclisinin kurulması kararı ilan edildi³. Bu yerel meclisin görevleri, Fransız sömürgeci idaresine, yalnızca idarenin Togo'ya ait olan yönetiminde yardımcı olmaktı. Uluslararası bağlam, yerel bir parlamento olan bu meclise, toprakların evrimi ile ilgili konular hakkında oy verme ve tartışma izni verdi. 3 Ocak tarihli Kararın 45. maddesi, “*temsilciler meclisine, Togo'da yürürlükte olan mevzuat uyarınca yapılan genel tedbirler konusunda zorunlu görüldüğünü*” belirtti⁴.

² Nicoue. L. Gayibor, *Histoire des Togolais. De 1884 a nos jours*, Lomé, Presses de l'UL, 2005, s.567-568.

³ 3 Ocak 1946 tarihli 46-6 sayılı karar, 18 Ocak 1946 tarihli Togo Resmi Gazete Bölge Bülteni no 540.

⁴JOTT n° 540, 18 Ocak 1946.

Temsilciler meclisinin kurulmasının etkili olabilmesi için demokratik seçimler düzenlenmeliydi. Çünkü kararnamenin 13. maddesi bu meclis üyelerinin 50.000 kişi için seçilmiş olduğunu ve seçimlerle geldiğini belirtiyordu. Nisan 1946'da Togo'da iki önemli siyasi parti kuruldu. *Comité de l'Unité Togolaise* (CUT) yani Togo Birliği Komitesi, bu da 26 Nisan 1946'da bir siyasi parti haline geldi. Bu partinin hedefleri arasında, İngiliz Altın Sahili ile Togo'da yaşayan halkları bir araya getirmenin yanı sıra özerkliklik de vardı. Sylvanus Olympio, CUT Başkan Yardımcısı oldu. Üyeler milliyetçiler olmak suretiyle kabul edildi. Bu milliyetçi partinin üyeleri, yönetimin etkisi altına girmedi. Çoğu, serbest meslekle uğraşiyor, sömürge yönetiminde memur olarak çalışmıyordu. Bu partiyi milliyetçi bir parti yapan bir başka faktör, sömürge sistemine karşı düşmanlık oluştuğuydu.

İkinci siyasi parti, *Parti Togolais du Progres* (PTP) yani Togo İlerleme Partisidir. 9 Nisan'da 1946'da Nicolas Grunitzky tarafından kurulmuştur. Bu partinin üyeleri 1945'ten bu yana Fransız hükümetinin terfi ettirdiği kişiler olup onlar Fransız yönetiminin büyük Fransız Birliği'ne katılım sürecinin devamını istiyorlardı. Bu partinin üyelerinin çoğunlukla sömürge yönetim sistemini ve Togo'daki Fransa siyasetini desteklemeleri doğaldı. PTP'nin hedeflerinden biri, işbirliğinin teşvik edilmesi ve sömürge yönetiminin kontrolü altında Togo'nun ilerlemesini ve sosyal refahını geliştirecek şekilde Fransa'ya sadık kalınmasıdır⁵. Bu iki büyük siyasi partinin farklı hedefleri, Togo'nun geleceği ile ilgili farklı yaklaşımları ve görüşleri açıkça ortaya koydu. Bir tarafta, derhal bağımsızlık için ve diğer tarafta ise ilerici bir bağımsızlık için savaşılan bir ideoloji vardı. Bu iki siyasi parti, 1946'da Togo yerel temsilci meclisinin kontrolü için rekabet halinde idi.

CUT siyasi partisinin planı topraklardaki idari sistemin reformuydu. Bu konular halka çok iyi ulaştı ve CUT, ilk yerel parlamento seçimlerini kazandı. 8 Aralık 1946'da ana temsilcilerden biri olan Sylvanus Olympio cumhurbaşkanı seçilerek temsilci meclis başkanlığını devraldı.

1946 ve 1960 Yılları Arasında Togo'da Milliyetçilik Anlayışının Aktörleri

Togo'daki milliyetçilik, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra daha etkili oldu. Özellikle 1960'da bağımsızlığa ilişkin siyasi tarih üzerinde önemli bir etkisi oldu. 1946'da Birleşmiş Milletler'in vesayet altındaki bölgenin özel statüsü, milliyetçi grupların liderlerine Togo için bağımsızlık hakkında konuşma yolunda güç verdi. Tarihsel bağlam da milliyetçiliğin yükselmesinin ve bu topraklarda kimliğin yaratılmasının etkenlerinden biriydi.

Tarihsel Bağlam

Tarihsel bağlam Togo'ya özgü değildi. Tüm Afrika kolonilerini kapsıyordu. İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle nazizm ve faşizm üzerindeki zafer, sömürge egemenliği altındaki Afrikalılara umut getirdi. Zafer güçlerinin beyanati, insanların geleceğine karar verme hakkından bahsetti. Bu, nazizm egemenliğine, ırkçılığa, insan haklarının reddedilmesine maruz kalmış Avrupa halkıyla ilişkiliydi.

Savaşın muzaffer güçleri arasında sömürge imparatorluklarında ırkçılık, dışlama ve tahakküm kullanan iki sömürgeci güç olan Büyük Britanya ve Fransa vardı. Fakat Afrika kıtasında savaş, Afrikalılara kendi kaderlerini üstlenmek ve bağımsızlık istemek için onlara motivasyon verdi. Afrikalılar savaşa asker olarak katıldı ve birçoğu Avrupa'nın kurtuluşunu sağlamak amacıyla savaşmak için Avrupa'ya gönderildi. Onlardan bazıları Hindistan'a gönderildi ve oradaki özgürlük hareketi içerisinde olan Hint milliyetçileriyle temas halindediler. Afrika'ya geri dönersek, bu anti-sömürge stratejilerini, özgürlükçü ve milliyetçi siyasi partilere katılarak kullanacaklardı. Savaş sonrası sosyal bağlam, milliyetçilik öncülüğünün ve hatta kimlik inşa etmenin bir başka faktörüydü. Savaş döneminde başlayan kentleşme olgusu, 1945 sonrası Afrika kolonilerinde patlama yaşadı. Eğitimlerini köylerde tamamlayan genç erkekler şehir merkezine taşınarak

⁵N. L. Gayibor, *a.g.e.*, s. 577.

var olan işsiz sınıfın sayısını arttırdı. Avrupa'da ve ABD'de eğitilmiş Afrikalılar da vatanlarına geri döndüler ve Afrika toplumlarında elitlerin sayısı da arttı.

Togo'da Milliyetçiliğin ve Kimliğin Siyasi Faktörleri

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Togo'daki milliyetçilik ve kimlik oluşturma süreci vurgulanmaya başlandı. Daha önce belirtildiği gibi, uluslararası bağlam, Togoluların kendi topraklarının geleceği için isteklerini dile getirmeleri bakımından uygundu. 1945'te Togoluların arzusu, Fransızların bölgeyi terk ettiklerini görmektir. Böylece yerli seçkinler Togoluların gelecekteki kaderini hızlıca değiştirebilirdi. Fakat Fransızlar koloniyi terk etmedi ve manda sistemi, Birleşmiş Milletler Organizasyonu'nun denetimi altındaki vesayet rejimi ile değiştirildi. Bu yeni statü, Togo'daki milliyetçiliğin güçlü siyasi faktörlerinden biriydi. Yeni rejimin doğasında, sömürelere yeni siyasi yönetimle birlikte aynı zamanda eşit hak ve özerklik ilkesini getirmek vardı. Cordell Hull ve Başkan Roosevelt gibi siyasetçilerden sömürge yönetimi altındaki yerli halkların özerklik hakkına ve özgürlüklerine göre siyasi sorumluluğa hazırlanması konusundaki uluslararası konuşmaları, Togoluları milliyetçiliğini ve kimliğini Fransız sömürge iktidarına karşı destekledi. UNO tarafından yapılan Vesayet Anlaşması 13 Aralık 1946'da Fransa ve İngiltere'ye şu çağrılarda bulundu:

- Gerçek bir siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınma politikası oluşturmak.
 - Nüfusun idari ve siyasi görevlere etkin katılımını sağlamak ve nüfusu temsil edecek demokratik organları oluşturmak.
- İnsan haklarını ve temel özgürlükleri desteklemek.
 - Yerli halkın siyasi sistemini seçmesine izin vermek için seçimlerin veya referandumun organizasyonunu devam ettirmek.

Bu önerileri etkili kılmak için, genel kurul bir Vesayet Meclisi oluşturmaya karar verdi. Bu konseyin ilk oturumu 29 Mart 1947 yılında başladı. Komisyon, özel bölgelerden gelen tüm dilekçeleri kabul etmekle yükümlüydü. Aynı zamanda delegeleri vasıle bölgelerinden almalıydı. Komisyon, burada egemen olan sömürge güçlerini kontrol etme bakış açısına göre bu topraklara periyodik misyon gönderme hakkına ve yükümlülüğüne sahipti.

Bu uluslararası faktörler, Togoluların durumlarının farkına varmalarını sağlamıştır. Sömürge sistemi tartışması giderek güçlenmiştir. Ve Togolular *“Onların eşsizliklerini bilen, kıskançlaştıran ve onlara uluslararası görüşlere daha iyi erişim imkanları sunan yeni bir statüye yerleştirilenler, iradelerini daha fazla ifade edebiliyorlardı”*⁶.

Batı Afrika'da Togo'nun jeopolitik konumu, ulusal bir kimlik oluşturulmasında siyasi bir faktördü. 1945'ten itibaren, Togo ve hatta Afrikalıların sömürge durumu altındaki zihniyetleri değişti. Togo'da mandater sistem, nüfusun olgunlaşmasına ve güçlü bir rekabet havasına kavuşmasına izin verdi. Savaş sırasında ifade edilen baskı altındaki insan özgürlüğü ve demokrasi anlayışı, eşitsizliğe dayanan sömürgecilik felsefesiyle eşleşmedi. Bu durumun önünde sömürge güçleri kolonilerinin halkı ile yeni ilişki biçimleri öngörülebildi⁷.

Togo'nun vesayet statüsü nedeniyle seçkin gruplar aracılığıyla halk, bölgenin idari işleriyle bütünleştirildi. Togo'daki belirli bir kimliğin ilk ispatı, 11-12 Mayıs 1945 tarihli İstisari Komisyon'da gösterildi. Bu toplantı, Togo Noutary valisi tarafından organize edildi ve buradaki amaç, 1944 yılında yapılan Brazzaville Konferansı'nın⁸ tavsiyesi konusunda halk temsilcilerinin mutabık kalmasıydı. Halk temsilcilerinin bu

⁶ N. L. Gayibor, a.g.e., s. 569.

⁷Seti Y. Gbedemah, Y. S., “Les structures institutionnelles du Togo français de 1920 a 1960”, in Gayibor, N. L. (dir), *Histoire des Togolais. De 1884 a nos jours*, Lomé, Presses de l'UL, 2005, s. 203.

⁸Brazzaville Konferansı (30 Ocak-8 Şubat 1944), Özgür Fransız Hükümeti Başkanı General Charles de Gaulle'nin inisiyatifiydi. Bu toplantı, Afrika'da hizmet veren tüm üst düzey yetkililerini, sömürge yöneticilerini bir araya getirdi Bu konferansın amacı,

konferansı sömürge halkının Fransa'daki insanlar gibi aynı haklara sahip Fransız vatandaşları haline gelecek olan 'Union Française'⁹ nin gelecekteki birliğinin oluşturulması bakış açısına göre düzenlendi. Togo yerli seçkinleri bu öneriyi kabul etmeye davet edildi. Fakat bu toplantı sırasında seçkin grubun tepkisi, Togoluların kimliğinin biricikliğini ortaya koydu. Vali Noutary için, Fransız uyruğu, Togolulara verilebilecek en iyi hediye teşkil etmektedir. Togol seçkinlerinin yanıtı açıktı. Seçkin üyelerden biri olan Şef Dorkenoo, Togo'daki bütün nüfusun özlemini yansıtan bir cevap verdi. Dedi ki: "Togo'da doğduk, biz Togoluyuz ve başka hiçbir şey istemiyoruz"¹⁰. Bu cevap, sömürge yönetiminin arzusu için kendiliğinden gelişen bir tepki değildi. Aksine zihniyet gelişimi ve bilinçli şekilde kim olduklarının farkına varılmasıyla uzun bir sürecin sonucuydu. Almanların ayrılışından bu yana siyasi ortam ve Fransız mandası sırasında siyasi dernek sistemi gibi pek çok faktör bu kimliğin inşasında büyük rol oynamıştır. Batı eğitim sistemiyle tüccar ve eğitilmiş burjuvazinin gerçek bir ekonomik güçle ortaya çıkışı yeni bir kimliği olan yeni bir insanı şekillendirdi. Sömürge sınırları bir kimlik üretti; çünkü kimlik, uzun bir tarihsel dönem ve yapay sınırların varlığı nedeniyle oluşturuldu. Sömürgecilik sırasında Togo kendisini siyasi, ekonomik ve sosyal yönleriyle coğrafi bir alan içerisinde tanımladı. Guy Rossatanga-Rignault tarafından belirtildiği gibi, kendisini diğerleriyle ve Togolular ile ilişkili olarak tanımlayan her kimlik, Batı Afrika sömürge imparatorluğunda tanımlı¹¹.

Togoluların kimliğini ve milliyetçiliğini yansıtan ikinci husus, gelecekte Fransız ulusal parlamentosunda Togo'yu temsil edecek olan kişinin seçilmesiydi. Togol seçkini, Sylvanus Olympio konuşmasıyla Noutary'ye olumsuz yanıt verdi: "Parlamentoda Fransız işleri ile ilgili tartışmalarla ilgili değiliz. Paris'teki daimi delege varlığını istiyoruz (...) sadece metropol sorunları değil Togolularla ilgili konuları da ele alalım". Adaletin ve sağlık sisteminin reformu, eğitimin geliştirilmesi, Togoluların bölgenin iç işleri üzerine katılımı ile ilgili diğer sorunlar, bu danışma toplantısında seçkinler tarafından iyi karşılandı. Noutary, Togoluların Fransa'nın yeni politikasına olumlu ve tam bağlı olmasını bekledi. Fakat Togolular milliyetçiliğinin ortaya çıkışı ve halkın özel kimlik arayışı ile şaşkına döndü. Bu kimlik ve milliyetçilik anlayışı, farklı sömürge sistemleri boyunca nüfusun evrimiyle şekillendirildi ve Togolular 1945'ten sonra kendi ulusal bilinç ve kimliğini ortaya koydu¹².

1945 yılında meydana gelen bu farklı siyasi hareketler sayesinde, Togolular topraklarını üstlenme iradesini gösterdiler. Milliyetçilik ve kimlik gerçek oldu. Çünkü nüfus siyasi meselelerde olgunlaştı. Mayıs 1945 ve Ekim 1945 seçimleri sırasında Togoluların arzuları değişmedi ve daha da güçlenmeye başladı. İdeoloji siyasi bir hareket haline geldi. Bundan sonra Togoluların iradesi üç noktada devam edecektir: 1) Paris'te *Union Française* bakış açısına göre Togo'yu temsil edecek birisine ihtiyaç yoktur, 2) Nüfus Togolu olarak tanınmak istiyor; 3) Fransa'da Togo'nun özel çıkarlarını savunacak uygun temsilci seçmek. Böylece 1945'te, özerklik ve hatta bağımsızlık temelini Togo'ya ulusal kimlik ve milliyetçilik sorunu yoluyla yerleştirdiği açıktır.

Siyasi Partilerin Faaliyetleri

Siyasi partiler, bir bölgedeki ya da devletteki politik hayatın hareketliliğin başlıca aktörleriydi. Bir siyasi partinin temel amacı siyasi iktidar olmak ve bunu ulusal ya da yerel ölçekte idare etmektir. Bu hedefe ulaşmak için, bir siyasal parti, kendi siyasetine bağlı, programı için oy verecek ve iktidarın zaferini kabul edecek çok sayıda kitleye sahip olmalıdır. Daha önce de belirtildiği gibi İkinci Dünya Savaşı sonrası ortam sömürge imparatorluklarında siyasi partilerin kurulması için müsaitti. 1944'de Brazzaville Konferansı'nda

Afrikalıların "Fransız topluluğuna kendi kişilikleri, çıkarları, arzuları, geleceği" ile katılmalarına izin vermektir... Fransa'nın sömürgelerde gerçekleştirdiği uygarlık çalışmalarının bitiş zamanı, herhangi bir özerklik fikrini, dönüşüm olasılığını reddetti. Fransız İmparatorluğu blogunun; nihai özyönetim anayasası reddedilmelidir ; Gbedemah , a.g.e., s. 204.

⁹ Fransız Birliği.

¹⁰N. L. Gayibor, a.g.e., s. 552.

¹¹ Guy Rossatanga-Rignault, « Identités et démocratie en Afrique. Entre hypocrisie et faits têtus », in *Afrique Contemporaine*, 2012/2 (n° 242), s. 60-61.

¹² Gayibor, a.g.e., s. 551, 556.

ve 27 Ekim 1946'da Fransız Anayasası'nda belirtilen sömürgeleştirilmiş toplumların kurtuluşu, Birleşmiş Milletler'in özerklik ve bölge meclisleri aracılığıyla Afrikalıların iç meselelerine katılımı konularını içeren bir tüzüğü siyasi partilerin kurulması için olumlu etmenlerdendi. Togo toprakları, bir vesayet altında olduğu gibi özgünlüğünden ötürü bu faktörlerden yararlandı ve bu amaçla siyasi partiler oluşturuldu.

1946'dan 1954'e kadar, Togo bölge topluluğu adına farklı seçimler için adayları sunma yolunda siyasi partiler oluşturuldu. CUT ve PTP 1946'da kuruldu. *Union des chefs and population du Nord* (UCPN) ve Juvento 1951'de, *Mouvement populaire Togolais* (MPT) 1954'te kuruldu. 1946'dan bu yana Togo'nun siyasi hayatı iki farklı ideoloji ile karakterize edildi. CUT ve Juvento milliyetçilik ideolojisini, bağımsızlık bakış açısını temsil etti. PTP ve UCPN, Fransız sömürgeci idaresinin varlığıyla ilerici bir bağımsızlık ideolojisini beyan ettiler. Bu iki ideolojinin tezahürü üzerine yapılan çalışmalar, siyasi yaşantının iki taraflı olduğuna dikkat çekti.

Genel olarak, Afrika siyasi partileri bölgesel, ulusal, etnik veya kabile partileri olarak bilinir. Togo mevzusunda, CUT, PTP, MPT, Juvento gibi siyasi partiler, bir bölge seçtikleri ve onları destekleyen bir nüfusa sahip oldukları için, bölgesel bir parti¹³ olarak düşünülebilir. Bu partiler bütün Togo bölgesini kapsamamış olsa da, etnik veya bölgesel seviyeyi aşacak bir eğilim gösterdiler. Bu partiler, insan faktörüne dikkat çekti ve halk tarafından takip edilen elitlerin elindeydi¹⁴. Togo'daki bölgesel partiler, sosyal yaşam standardı ve eğitim¹⁵ durumu nedeniyle partide herhangi bir itirazda bulunmayan doğal bir lidere sahipti. Bölgesel partilerin karşısında, koloni yönetimi tarafından *Union des chefs et populations du Nord* (UCPN) adlı bölgesel bir siyasi parti kuruldu. Bu parti 2 Temmuz 1951 yılında kuruldu. Ayrıca Kuzey Togo nüfusunu birleştirmek ve bölgedeki sömürgeciliğin varlığını ve sürekliliğini kabul etme amacı taşıyordu. Bu partinin kuruluşu, milliyetçi bir parti olan CUT'a muhalefet etmek ve Togo'da Fransız çıkarlarını savunmak temeline dayanıyordu. Bu parti bölgesel bir parti oldu, çünkü coğrafi olarak kuzeyde yer aldı ve özellikle bu bölgede kendi bünyesini geliştirdi. UCPN ve PTP müttefik olmuş ve milliyetçilere karşı muhalif sömürgeci idare ile başa çıkmıştır.

Sömürge döneminde Togo'daki siyasi partiler, iki taraflı bir sistemi yansıtıyordu. Bu sistem, bölgenin sosyo-tarihi ve Alman kolonizasyonunun başlangıcından itibaren gelişimi üzerine kurulmuştur. Togo'da 40 yıl içerisinde, Togo'da yaşayan nüfusun düşünme ve üretim biçimini etkileyen üç farklı sömürge idaresi oldu¹⁶. İki partili sistem, belirli bir meseleye iki farklı çözüm içinden bir seçim yapmaya izin veren bir sürece¹⁷ dönüştü. 1946'da *Union Française*'e katılma önerisi için evet/hayır şeklinde referandum ve iki öneri için iki siyasi parti kampanyası yapıldı. İkicilik, siyasi sistemin basitleştirilmesi için uygundur ve hükümetin hareketlerindeki istikrarını ortaya koymaktaydı.

İki partili sistem, kolonileşme ile oluşan kültür farklılığı ve Togo toplumunun dönüşümünün bir sonucuydu. İki entelektüel grup, kültür farklılığıyla birbirlerine karşıydı ve bu farklılıklar Togo'nun siyasi hayatında görülebiliyordu. Birinci grup, Alman-İngiliz kültürünü asimile eden, İngilizce ve Almanca konuşan ve Altın Sahili'nin İngiliz kolonisine yakınlaşmış kişileri tarafından oluşturuldu. Bu grubun üyeleri serbest meslekle uğraşıyorlardı; işadamları, muhasebeciler, tüccarlar ve büyük sömürgelere sahiplerdi. Zengin olmak için en iyi yol olan serbest mesleğin tanıtımını yapıp ekonominin bir bölümünü ellerinde tutuyorlardı. Tüccar elit grubunun üyelerinin çoğu milliyetçi parti CUT'un aktif üyesi oldu. İkinci grup yalnızca Fransızca konuşan ve yönetime yakın seçkinler tarafından oluşturuldu. Onlar memurlar, küçük tüccarlar ve Fransız

¹³Ogma S. Yagla, *Les indigènes du Togo à l'assaut du pouvoir colonial 1920-1958. Histoire politique d'un peuple Africain*, Lomé, NEA, 1992, s. 62.

¹⁴Yagla, *a.g.e.*, s. 92.

¹⁵Bu öncülükten yararlanan siyasi liderler CUT'den Sylvanus Olympio, PTP'den Nicolas Grunitzky ve MPT'den Pedro Olympio'dur.

¹⁶Alman, İngiliz ve Fransız sömürgeciliği.

¹⁷Dualizm.

sömürgeciliği sırasında ortaya çıkan küçük bir orta sınıf oluşturdu. Bu ikinci grup, PTP siyasi partisinin zeminini oluşturdu ve Togo'daki sömürgeciliğin varlığını savunuyorlardı.

Togo'daki siyasi partilerin eylemleri, Togo'da milliyetçiliği ve kimlik faktörlerini yansıtıyordu. Nüfusun çoğunluğu siyasi mücadelenin manasını anlamıştır. Milliyetçilik, 1946'dan beri Togo'da siyasi partilerin eylemleri aracılığıyla ifade edildi. Bu siyasi partilerle birlikte, milliyetçilik sömürge yönetimi ile muhalif bir siyasi hareket haline geldi. Togo'daki siyasi partilerin kurulması ve bu ideolojilerin oluşma süreci, 1946'dan beri bir devleti ve bir ulusu yaşama geçirme ile eş zamanlıydı. Her siyasi farklı ideolojiye sahip olmasına rağmen, bu hareketlerin bir devletin yaratılmasında çok önemli olduğu açıktı. Ulusun inşası mevzusunda, Togoluların siyasi hayatı ve toplumun özerklik isteği ile ilgili işaretler oluştu.

Bir Devletin Oluşum Alametleri

Togo topraklarının vesayet statüsü, evrim ve olgunlaşma döneminden sonra yeni bir devlet yaratmak için kuruldu. 1946'dan itibaren, yerli seçkinler tarafından temsil edilen Togo halkı daha özerklik ve bağımsızlık talep ediyordu. Vesayet rejimi, Fransa ve Büyük Britanya'yı, uluslararası statünün sona ermesinden sonra devlet yönetimi amacıyla nüfusun politik gelişimini desteklemeye çağırdı. Togo toprak meclisinin oluşturulması, bir devlet olmayı sembolize eden ilk unsurdu. Bağımsızlık etkili olmadığı halde, bir devletin oluşumuna yönelik katkı unsurları topraklara yerleşmenin yolları üzerine kuruluydu. Togoluların kurtuluşu ile ilgili olarak Vesayet Konseyi'nin kararı, bu evrim için olumlu olmuştur. Altın Sahili kolonisinin hızlı gelişimi ve batı Togo üzerindeki sonuçları, Fransız makamlarını Fransız Togo hakkında ciddi reform başlatmaya itti. 1948-1950 yılları arasında, Altın Sahili'ndeki Britanya kolonisi, Kwame Nkrumah'ın Konvansiyon Halk Partisi (CPP)¹⁸ tarafından özerklik hakkıyla ilgili olarak siyasi değişikliklerle karşı karşıya kaldı. 1950'de yeni bir anayasa kabul edildi ve bu koloni için gerçek bir özerklik sağlayan *tam sorumlu hükümet* kuruldu. Bu yeni reformla CPP Mart 1952 seçimlerini kazandı ve yerli parlamentonun çoğunluğunu Altın Sahili üyeleri oluşturdu. Togo'nun Britanya bölgesinde yaşayan nüfus bu reformdan yararlandı ve o zamanlar sömürge Batı Afrika'da kurulan ilk siyah yerel yönetim oldu. Altın Sahili izlenecek örnek oldu ve sömürge statüsündeki insanlar için özerklik umudunu getirdi¹⁹.

Bir Devletin İnşa Edilmesi İçin Reform

Altın Sahili'nde yapılan reformlar sadece bölgede değil UNO'nun alanlarında da etkilere sahipti. 1952'de, UNO'nun genel meclisi, bu statünün sona ermesi amacıyla çalışmaya başlamak için vesayet bölgelerini yöneten sömürgeci güçlere baskı yaptı. 1952'de Togo'daki UNO görevlilerinin ikinci ziyareti bile Fransız hükümetini mümkün olan en kısa zamanda Togo'da büyük bir bağımsızlık ve yetkinlikle gerçek bir parlamento oluşturmaya çağırdı.

Union Française Togo birliği toprakları birleştirme projesi hâlâ Fransız sömürge yönetimi tabiatında idi. Milliyetçileri siyasi yönetim sisteminden uzaklaştırdıktan sonra, bu açıdan değişiklik yapmaya başlamak serbestti. Togo'nun geleceğine ilişkin reformlar 16 Nisan 1955'te çıkan yasa ile düzenlendi ve 9 üyeden oluşan bir 'Hükümet Konseyi' oluşturuldu. Togo temsilciliği toplantısı *Assemblée Territoriale du Togo*²⁰ (ATT) gerçekleştirildi. Hükümeti oluşturmak için 5 üye, Togo'daki Fransız Cumhuriyeti'nin yüksek temsilcilerini seçmek için 4 üye belirlenmeliydi. Milliyetçi partiler (CUT ve Juvento) bu farklı seçime ve hükümete katılmadı, protestolarını sürdürdü.

¹⁸ Convention People Party.

¹⁹Tchah, Pagniou, *Le Togo sous le mandat et la tutelle de la France : une évolution politique et institutionnelle singulière (1920-1958)*, Doktora tezi, Université Lyon III-Jean Moulin, 2005.s. 200-202.

²⁰Bölgesel Togo Toplantısı.

Tablo 8: 1955'te Togo'da Hükümet Konseyi Üyeleri

Üye	Görevi
Antoine Meatchi	Tarım
Lubin Christophe	Endüstriyel ve ekonomik genişleme
Simon Kpodar	Sağlık
Mama Tiem	Yerel Adalet
Emmanuel Fiawoo	Şehircilik
Georges Apedo-Amah	Eğitim, Gençlik ve Spor
Pierre Schneider	Finans
Michel Folly	Karayolları altyapısı ve ulaşım
RP Aloysus Riegert	İş ve Sosyal Faaliyet

Kaynak: Gayibor 2005: 637.

Hükümet üyelerinin farklı fonksiyonları, Togo topraklarının gerçek bir devlet hazırlığı içinde olduğunu ve modern bir devlet olarak görülebileceğini ortaya koyuyor. 1946'daki ilk yerel meclisin kurulmasından bu hükümete kadar, Togo'nun siyasi hayatı adına ve bu topraklarda yaşayan insanlar için büyük bir gelişme olmuştur. Bu hükümetin vizyonu, Birleşmiş Milletler ve milliyetçilerin beklentilerinden farklıydı. Bu hükümet, gerçek bir mali özerklik ve gücünün genişlemesini istemek yerine, Togo'nun Fransa'ya bir bütünleşme siyaseti ile bağlanmasını onayladı. Bu hükümet için bu bağlanma Togoluların evrimi için en iyi yoldu.

Fransız yönetimi ve Togo hükümeti konseyi bu reformla ilgili olarak memnun kaldı ve birlikte özerk Togo Cumhuriyeti kurmaya karar verdiler.

Togo Özerk Cumhuriyeti

Togo Özerk Cumhuriyeti (RAT)²¹, Togo'daki vesayetlin sona ermesiyle Fransa'nın bir eseri idi. Bu oluşumdan önce 1956 yılı, Kuzey Afrika topraklarında Tunus ve Fas gibi Fransa'nın himayesindeki ülkelerin bağımsızlık sürecinin başlama evresiydi. Gelecekte bağımsız olacak Altın Sahili²² topraklarına katılacak olan İngiliz Togoland'da düzenlenen referandum Fransız Togo'nun kurtuluşu için önemli bir faktör oluşturdu. Brazzaville Konferansı'ndan bu yana, Afrika sömürge toprakları, *Union Française* ve 1946'da yayınlanan yeni Fransız Anayasası gibi çeşitli reformlarla iç siyasi konularında çok az ilerleme kaydetmeye başladı. Ancak evrim genel olarak, Togo ve Kamerun'un vesayetçilik statüsündeki bölgeler hariç, Fransız sömürge topraklarında o kadar belirgin değildi. Özerklik ile ilgili durum, vesayet anlaşmasına göre yapılmalıydı. Togo davası için 1947'den beri Temsilci Meclisi, Hükümet Konseyi gibi politik kurumlar kuruldu ve o kullanma hakkı seçmen sayısını 1947'de 7000'den 1956'da 400000'e yükseltti²³. Fransa sömürge imparatorluğunda, ikinci savaş sonrası dönem, sosyal ve politik tartışmadan etkilenmiş ve bu tartışmalar gittikçe daha fazla belirgin hale gelmişti. Daha fazla belirgin hale gelmesi bu yeni duruma uyacak yeni reformlar yapmaya teşvik olarak görüldü. Fransız hükümeti, Ekim 1946'nın 4. Cumhuriyet Anayasası ile hazırlanan asimilasyon politikasının²⁴ olumsuz sonuçlarını biliyordu. Cezayir krizi ve yeni Asya devletlerinin bağımsızlığı bu siyasetin terk edilmesinin nedeniydi. Fransa, anayasadan ve Birleşmiş Milletler himayesinde olan bölgeler idare edildikten on yıl sonra Fransa'da 1956'da Loi-Cadre ya da Loi Gaston Defferre²⁵ adında yeni bir kanun kabul etti. 1956 Haziran'ında bu kanun Fransız Milli Meclisi

²¹ La République Autonome du Togo (RAT).

²² Gold Coast'ın bağımsızlığı 6 Mart 1957'de yürürlüğe girdi.

²³ Daniel Pepy, "La République autonome du Togo devant les Nations unies", in *Politique étrangère*, n° 6-22° année, 1957, s. 671-672.

²⁴ Abdenbi Temeniati, "L'Afrique noire et la Loi-Cadre de 1956", Mart 2006, <http://histoireweb.blogspot.com.tr/2006/03/lafrrique-noire-et-la-loi-cadre-de-1956.html>.

²⁵ Gaston Defferre'den bahsedildi.

tarafından oy çoğunluğuyla kabul edildi. Seçmenler 99'a karşı 477 oy aldı ve kanun denizaşırı bölgelere iç işleri konularında geniş çapta özerklik verdi. Bu mevzuatın temel hükümleri şu şekilde özetlenebilir:²⁶

- “Afrikalıların idari hiyerarşinin her seviyesine ulaşmasını sağlamak” için kadroların Afrikalaştırılması yoluyla kamu hizmetlerinin geliştirilmesi.

- Genel oy verme yetkisinin ve siyahi köylü “bir mezun kadar kendi fikrini iyi ifade edebilsin” diye hususi akademinin kabul edilmesi. Artık kadınlar ve erkekler 21 yaşındayken oy kullanabilecek ve seçmen sayısı 9600000 olacak.

- Bölgesel meclislerin yetkilerinin özellikle yerel konularda yasama imkanı açısından uzatılması. Bu, bakanların Toprak Meclisi tarafından görevlendirilecek olması ve her bölgede bir hükümet kurulması anlamına geliyor. Yine de, bu hükümetin yetkileri toprak başkanlığına devredilen yetkilerle sınırlandırılacaktır.

- Kırsal dünyada istikrar fonları oluşturulması veya gıda ürünlerini teşvik etmek için kredilerin tahsisi yoluyla bir ekonomik kalkınma politikasının uygulanması.

Bu yasa Fransız hükümetini reformları uygulaması ve denizaşırı bölgelerin kalkınmasını sağlaması için tedbirler almaya yetkilendirir. Başlık II, vesayet altında olan topraklarla ilgili olarak Fransız hükümetine Togo için bir statü tanımlaması amacıyla yetki verir. Bu, 24 Ağustos 1956 tarihli, 56-847 sayılı kararname amaç olarak, Togo'nun kendi işleri için yasama meclisiyle bir bakanlar kurulu tarafından düzenlenen ve toplanacak bir başbakan tarafından yönetilen özerk bir cumhuriyet haline gelmesini önermektedir. Bu reformun kolonilerdeki etkinliğini görmek için, bu reformun yapılacağı ilk bölge Togo olarak seçildi. Eğer reform başarılı olursa, bütün Fransız sömürge topraklarında yaygınlaştırılacaktır. Bu seçimle bağlantılı iki sebep vardı. İlk sebep, tam bir Fransız sömürgesi olmayan ancak Birleşmiş Milletleri'nin himayesi altındaki Togo'nun özel durumuyla alakalıdır. Bunun için, Fransa tarafından kabul edilen herhangi bir reform Togo'da denenmeli ve Vesayet Meclisinin onayına sahip olmalıdır. İkinci sebep, 1922'de Fransa'nın görevde olmasından bu yana Togo'nun politik olarak gelişmesiydi²⁷. Bütün bu faktörler, Fransız Cumhuriyeti²⁸ Denizaşırı Bakanlığı'na bağlı topraklarda bir evrim yaratacak olan bu reformun uygulanması için Togo'nun seçilmesine izin verdi²⁹. 30 Haziran 1956'de Togo Özerk Cumhuriyeti³⁰ ilan edildi ve Togo toprakları bir bayrak, bir milli marş³¹ bir slogan³² ile gerçek bir devlet niteliğine sahip oldu³³. 30 Ağustos, Togo'nun ulusal günü olarak seçildi ve Nicolas Grunitzky Başbakan oldu.

²⁶Bkz. Abdendi Temeniati, «L'Afrique noire et la Loi-Cadre de 1956».

²⁷D. Pepy, *a.g.e.*, s. 672.

²⁸1956'da Gaston Defferre bu departmandan sorumlu bakandı.

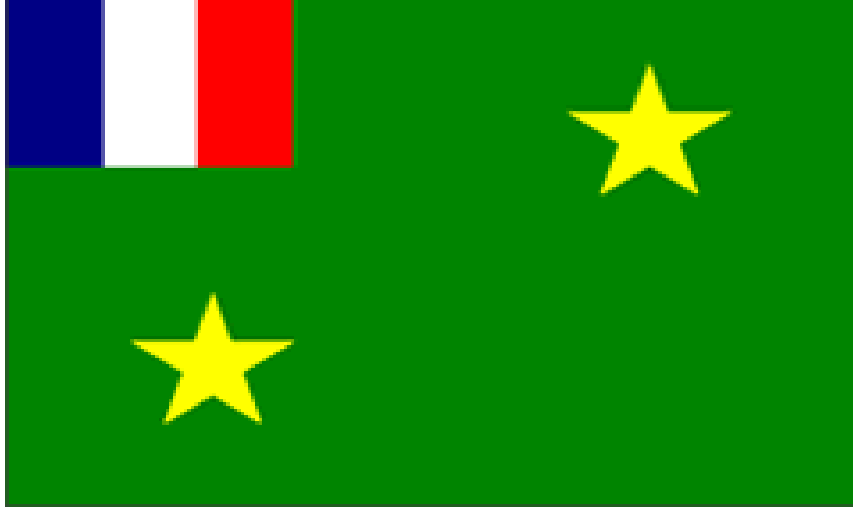
²⁹N. L. Gayibor, *a.g.e.*, s. 639.

³⁰ANT, 5 APA, no21, 18 Eylül 1956 tarihli ve 56-I sayılı Kanun, bir bayrak, bir slogan, bir marş oluşturmak ve ulusal bir tatil düzenlemek.

³¹La Togolaise.

³²Birlik-Düzen-İşçi

³³Essoham Batchana, “Togo : quels repères pour un pays en quête de son identité nationale”, in *Revue du Cames*, vol. 1, n° 3, 2014, s. 42 ; Gayibor, *a.g.e.*, s. 640

Resim 1: Togo Özerk Cumhuriyeti Bayrağı (1956-1958)

RAT oluşumunun son kararı, Fransa ve Togo makamlarının Togo'da yürüttüğü vesayet rejimini sona erdirmeye arzundan geldi. Fransa, Birleşmiş Milletlere Togo'nun gelişimi hakkında bir muhtıra gönderdi ve ayrıca Togo'nun özel statüsünü sona erdirdi. Bu arzuyu etkili kılmak için, 26 Ekim 1956'da Togo'nun özerklik hakkına ilişkin bir referandum düzenlendi. Sürpriz olmaksızın, milliyetçiler bu seçimleri boykot etti. Halk, iki husus arasında seçim yapmak zorundaydı: Vesayet rejiminin sürdürülmesi veya yeni statünün kabul edilmesi (özerk cumhuriyet), vesayet rejiminin sona ermesi. Vesayet rejiminin sona ermesini destekleyen taraf bu referandumu %71.51 oyla kazandı³⁴ve Fransa, PTP, UCPN üyelerinden oluşan RAT hükümeti ile bu sonuçtan memnuniyetlerini dile getirdi (Pepy 1957: 672). Referandumun sonuçları, Togo'nun evrimine yönelik yeni reformlar düzenlemesi için Fransa'ya izin verdi. Reformlar, başbakan ve bakanlara bölgeyi devlet olarak yönetme konusunda daha fazla güç ve yetki verdi. Togo'daki Fransız Yüksek Temsilciliği, bu reformla birlikte, Togo'nun iç işleri için daha fazla karar alamazdı. O Fransa'nın karar merci olarak değil, yerel hükümet için bir danışman olarak temsilciydi³⁵. Başbakan, Togo'daki asıl şahsiyet haline geldi ve yerel parlamentoyu basit bir kararname ile dağıtma hakkına sahip oldu. Yerel meseleler için iç güvenlik yerel hükümetin görevi haline geldi ve Togolular, Togo ile ilgili meseleler hakkında adli mahkemeye katılabilme hakkına sahip oldu. Kasım 1956'da Fransa ve Togo yerel yönetimi arasında imzalanan özel anlaşmalar sonrasında, Togo Özerk Cumhuriyet'indeki polis ve güvenlikle ilgili faaliyetler Togo yetkililerine devredildi. Üstelik polis sınırları ve dış kamu düzeninin bakımı ile ilgili olan her şey yüksek temsilciliğin yetkisine girdi³⁶. Fransız yönetimi, reformun olumlu yönü konusunda ikna oldu ve vesayet sona ermesi konusunda iyimserlik gösterdi. Bu iyimserlik, Temmuz 1957'de M. Luchaire tarafından devam ettirildi: *“Gelecekteki tartışmaların, vesayet sonlanması ile birlikte kapanacağından şüphe edilemez”*³⁷. Bu şekilde Birleşmiş Milletlere Togo'daki vesayet rejimini sona erdirmeleri tavsiyesinde bulundu. Bu rejimin sonlanacağına ilişkin argüman, Fransa tarafından, Togo'ya verilen özerkliğin Togo makamlarına güç ve yetki devri sağlayacağını söyleyerek savunuldu.

Bu açıdan Daniel Pepy *“Bu transferin anlamsız olmasını istemedik, Fransa'nın sorumluluklarının sona ermesi gerekiyordu”* demiştir. Bu siyasi tavır bir yanıyla gücün ve diğerlerinin devredilmesiyle bağlantılıdır. Vekaleti sona erdirmeye isteği ardında başka bir fikir daha vardı. O bu fikri şu sözlerle açıkladı:

³⁴ P.F. Gonidec, “L'évolution de la République autonome du Togo”, in *Annuaire français du droit international, volume 3, 1957*, s. 631.

³⁵ Gonidec, *a.g.e.*, s. 629.

³⁶ Pepy, *a.g.e.*, s. 678.

³⁷ Gonidec, *a.g.e.*, s. 630.

Amaç statünün 1. maddesinde belirtildiği üzere, belli ayrılan yetkilerin veya ortak yetkilerin Fransız Cumhuriyeti'nin merkez organları tarafından kullanıldığı, Togo delegelerinin bulunduğu yerlerde diğer yetkilerden daha çoğunun Togo makamlarına verildiği; Fransa-Afrika Topluluğuna, topluluğun çıkarlarına ve kuvvetine bağlı bir Fransız-Togo topluluğu oluşturmaktır. Ancak bu topluluk, üçüncü bir ortağın normal faaliyetine müdahale etmemesi durumunda geçerlidir; üç yollu kurum idaresi olamaz: Fransa, Togo ve Birleşmiş Milletler³⁸.

Bu argüman, Togo'nun geleceği ile ilgili olarak Fransa'nın arzusunun açıklanmış oldu. Fransa, Togo'ya büyük özerklik vererek, federal bir sistem oluşturarak bölgenin kontrolünü elinde tutabilir. Togo'nun yönettiği uluslararası rejim Fransa'nın projesi için uygun değildir. Vesayet yönetimi ve onun faaliyet kontrol mekanizmaları, Fransa'nın Konseye göndermesi gereken yıllık rapor, Togo'dan gelen dilekçeler federal projenin iyi bir şekilde düzene sokulmasına engel oluşturdu. Fakat bu referandum, Birleşmiş Milletler, milliyetçi partiler ve öğrenci dernekleri tarafından temsil edilen sivil toplum tarafından kabul edilmedi.

Milliyetçi liderler ve halk, Fransa ve onun Togolu yandaşlarının Togo'da oluşturduğu bu yeni statüye muhalefet ediyorlardı. Milliyetçilere göre, RAT bağımsızlığı sağlamaz, sadece Togo'nun Fransız sömürge imparatorluğuyla entegrasyonuna izin verecektir. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 4. toplantısında³⁹, milliyetçiler tarafından temsil edilen muhalefet, dilekçelerini referandumun bir yanılısına olduğu ve etkili bağımsızlığı getirmeyeceğini savunarak açıkladı. Milliyetçi partiler, pek çok şehirde dolandırıcılıkla nitelendirilen referandumun usulsüzlüğünü kınadı. Tez vakitte bağımsızlıkla ilgili sloganlar *Ablode*, milliyetçilerin sloganı oldu. Gençler özerkliğe ve bu yeni statüye ilişkin sembollere karşı düşmanlığını sergiliyorlardı. Mayıs 1957'de Juvengo partili iki genç, Togo'daki Birleşmiş Milletler heyeti huzurunda Togo Özerk Cumhuriyeti'nin bayrağını yok etti. Juvento'ya yakın olan *Le National* gazetesi bu olayı şu sözlerle anlattı:

Nitekim o gün, Lomé belediye stadyumunda, Birleşmiş Milletler özel görev komisyonu üyelerine kabul töreni düzenlendi. Bayrağı gönderirken ... bir çalışan gibi giyinmiş genç bir çocuk bekçiyi aştı ve bayrağın üstüne öfkeyle atladı, parçaladı ve zorla ele geçirdi. Genç adama muhafız arasında hakiki bir mücadele başlamış, sonra da diğer gençler ona yardım etmek için müdahale etmişlerdir. Togo ulusal amblemine hakaret ve kolluk görevlilerine şiddet uyguladığı için 16 kişi tutuklandı ve yargılandı⁴⁰.

Bu hareket, milliyetçi grup tarafından cesurluk olarak kabul edildi ve ulusal bir sembolü reddeden ilk eylemi oluşturdu⁴¹. Kuzeyde bazı milliyetçiler 20 Haziran'da Mango'daki Fransız yönetimi tarafından öldürüldü ve iki gün sonra başka bir milliyetçi 22 Haziran 1957'de Pya Hodo'da aynı durumla karşı karşıya kaldı⁴². Fransa'da yaşayan Togolu öğrenciler, "Jeune Togo" adlı bir dernek kurdu ve 28 Ekim'deki RAT ve referanduma da düşman oldular. Bu genç entelektüellere, Fransa tarafından verilen özerklik, bağımsızlığın eş anlamlılığı değil, sadece Fransa'nın Togo geleceği üzerindeki kontrolünün sürekliliğidir. Onlara göre, Togo'nun geleceğine sadece Vesayet Meclisi karar verebilir ve bu öğrenciler Fransa'daki Afrikalı Öğrenci Federasyonu (FEANF)⁴³ tarafından desteklenmektedir. Öğrenciler, *Loi-Cadre* ya da *Union Française* gibi her türlü kurumsal reforma karşıydılar ve sömürge düzenine itiraz ediyorlardı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Fransa'daki Afrikalı öğrenci sayısı 1950'de 2000'den 1960'da 8000'e⁴⁴. Öğrenci topluluğu siyasi parti değildi, ancak sömürge sistemine karşı savaştan bir sendika kurdu. Komünizmin etkisi Afrika'nın geleceği konusunda daha radikalleşen Afrikalı öğrencilerin vizyonunu değiştirdi. Togo öğrencileri, Togo'nun özerkliği konusundaki radikalliği göstermek için bu fırsatı buldu. Komünist ideolojiyle birleşen milliyetçilik anlayışı, Afrikalıların mücadelesine bir başka boyut da getirdi. Sonuç olarak, öğrenciler, özellikle de Fransa'daki Togolu öğrenciler Togo'nun bağımsızlığını isteyeceklerdi. Aralık 1957'de Paris'te

³⁸ Pepy, a.g.e., s. 673.

³⁹ Kasım 1956 - Mart 1957.

⁴⁰ *Le National*, 1. yıl, no. 67, 3 Haziran 1957.

⁴¹ E. Batchana, a.g.e., s. 43.

⁴² Gayibor, a.g.e., s. 646.

⁴³ *Fédération des Etudiants d'Afrique Noire en France*.

⁴⁴ Françoise Blum, «L'indépendance sera révolutionnaire ou ne sera pas. Étudiants africains en France contre l'ordre colonial», in *Cahiers d'histoire. Revue d'histoire critique* [En ligne], 126 | 2015, s.119-138.

düzenlenen VIII. Konferans sırasında FEANF sloganını benimsediler “Bağımsızlık hayali reformların katkısıyla değil, Afrika halk kitleleri için devrimci bir mücadele ile kazanılmalıdır”⁴⁵. Öğrencilere göre bağımsızlık, sömürge iktidarı⁴⁶ ile yapılan müzakereyle değil, devrimci faaliyetle olmalıdır.

Birleşmiş Milletler arenasında 1957'de çıkan özerklik statüsüyle Togo'nun geleceği ile ilgili tartışmalara katılanlar Togo'ya resmi bir görev vermeye karar verdiler Genel Kurul, 23 Ocak 1957 tarihli 1946 sayılı kararında, Togo'ya özerklik statüsünün uygulanmasına ilişkin 4. heyeti göndermiştir. King Heyeti olarak anılan bu kurul, Charles King tarafından yönetildi ve Mayıs-Haziran 1957'de Togo'da bir ay geçirdi. Heyet bütün bölgeyi güneyden kuzeye ziyaret etti ve Togo'nun geleceği konusunda farklı öneriler sundu. Bu ziyaret temelde iki hedefe sahipti. Birincisi, *Loi-cadre* tarafından hazırlanan yeni kurumların performansını incelemek ikincisi, halktan öneriler almaktı. King Heyeti, Togo hükümeti tarafından kabul edildi ve yerel meclis ile görüştü. Çoğunluk tarafındaki siyasi partiler, PTP, UCPN ile müttefikler Fransız varlığını ve Fransa tarafından verilen yeni özerklik statüsünü savundu. Mütevelli heyetin sona ermesiyle ilgili tutumlarını gösterdiler. Üstelik Togo için ekonomik ve sosyal ilerlemeyi garanti edecek Fransız yönetimi altındaki Togo'nun evrimini gösterdiler. Hükümet ve müttefikler için acil bir bağımsızlık fikri Fransa yönetimindeki ilerleme hakkında herhangi bir umudu yok edecektir⁴⁷. CUT, Juvento ve MPT tarafından temsil edilen muhalefet grubu için, onlar Fransa tarafından verilen "sahte" özerkliğe son verme arzusunu dile getirdiler ve Birleşmiş Milletleri'nin Togo'yu vesayet anlaşmasına göre gerçek bağımsızlık için desteklemesini istediler⁴⁸. Togo'daki heyetin görev süresinin bitiminde bir rapor hazırlandı. Bu rapor BM Genel Kuruluna ve Vesayet Meclisine tavsiyeler şeklinde gönderilmiştir. Heyetin çalışmalarının sonucu, Togo Özerk Cumhuriyeti'nin (RAT) geleceği ile ilgiliydi. Heyet, önümüzdeki yıllarda Togo'daki olayları organize edecek yeni bir prosedür önermişti. Bu prosedür üç şart içermelidir: özerklik statüsünün değiştirilmesi ve gözden geçirilmesi, daha iyi bir özgürlük organizasyonu yoluyla yerel siyasi durumun yeniden düzenlenmesi ve her şeyden önce Birleşmiş Milletler'in denetimi altındaki seçimlerin örgütlenmesi; son olarak, Togo halkının geleceği hakkında yeni bir istişarenin düzenlenmesi⁴⁹.

Heyet, yetkilerin Togo'ya aktarılması yoluyla özerklik statüsünde, Birleşmiş Milletler sözleşmesinin 76. maddesine ve vesayet anlaşmasına göre önemli bir ilerleme olduğunu gözlemledi. Bunun için rapor, Togo'nun büyük bir iç özerkliğe sahip olduğunu bildirdi. Rapor vesayet rejiminin sona ermesi ile ilgili olarak, Togo'nun geleceği konusunda istişarede bulunulması gerektiğini doğruladı. Bu istişare, vesayet anlaşmasının taraflarından biri olan Birleşmiş Milletleri'nin denetimi altında yapılmalıdır. Heyet raporunu şöyle dile getirdi: 1956 referandumundaki Togo kurumlarının varlığı, özerklik statüsünü Togo'nun bağımsızlığına atılmış önemli bir adım olarak gören Birleşmiş Milletler tarafından sorgulanmadı, ancak Togo tarafından istenecek olan vesayetin sona ermesini reddetti⁵⁰.

Charles King Heyeti raporu Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından incelendi. King Heyeti tarafından yapılan yeni seçim, 1957'de uluslararası arenada yapılan tartışmaları başlattı. Genel kurul, 1955'te seçilen ve CUT ve müttefikleri tarafından boykot edilen Togo parlamentosunun feshini kabul etti. Ancak Fransa ve Togo yetkilileri bu seçime karşı çıktı. Başbakan Nicolas Grunitzky 1 Mayıs 1957'de şunları söyledi:

⁴⁵ Bkz. Françoise Blum, «L'indépendance sera révolutionnaire ou ne sera pas...».

⁴⁶Sömürge kolonilerden çıkarma döneminde Afrikalı öğrencilerin eylemleri hakkında daha fazla bilgi için bkz Françoise Blum, «L'indépendance sera révolutionnaire ou ne sera pas...».

⁴⁷ Gayibor, *a.g.e.*, s. 647-648.

⁴⁸ Kofi B. Kpaye, « Les petitionnaires Togolais et le Conseil de Tutelle de l'ONU : la tribune des Nations-Unies comme un lieu de contestation du colonialisme (1946-1958) », in *Le refus de l'ordre colonial en Afrique et au Togo (1884-1960)*, Lomé, Presses de l'UL, 2013, s. 324.

⁴⁹ Pepy, *a.g.e.*, s. 682. Gayibor, *a.g.e.*, s. 649.

⁵⁰ Pepy, *a.g.e.*, s. 684; Gayibor, *a.g.e.*, s. 649; Kpaye, *a.g.e.*, s. 326.

Muhalefet tehdidi altında yeni bir seçim yapılması konusunda bir husus yok. Bu yasama seçimleri kendi zamanlarında gerçekleşecekti, ancak bir avuç provakötörün baskısından kaynaklanıyor olmaları kabul edilemezdi⁵¹.

Başbakanın tepkisi Fransız hükümeti için aynıydı. Daniel Pepy, yeni seçimin referandumun değerini, Togo yasama meclisini ve tanımamayı ifade edeceğini belirterek Fransa ve Togo makamlarının durumunu açıkladı⁵². Yetkililer bu seçimlerin bilgi ve aklın üstesinden gelecek demagoji ve tutkuyu yansıtacağını savundu. Ayrıca Togo hükümetinin bu seçimi yönetmek için yeterli mali kaynağı elden çıkarmadığını savunmayı da sürdürdüler. Fakat Birleşmiş Milletler 7 Kasım 1957'de, 4. komisyonu aracılığıyla Fransız ve Togo makamlarına Togo yasama parlamentosunun dağılması konusunda tavsiyelerde bulundu. Bu hareket, statü ve geleceğe göre Togo'da yeni bir konum elde etmek için beklenen bir seçimi provoke edecektir. Seçilecek yeni parlamento, nüfusun yeni statüsü üzerindeki isteğini ifade etme şerefine sahip olacak. Konumu kaydadeğer bir siyasi öneme sahip yasama meclisi yerine sıradan bir yasama meclisi seçilemez⁵³. Togo'nun geniş özerkliği taraftarı yeni Asya devletlerinin konumu ve sömürge karşıtı güçler karşısında RAT Parlamentosu Başkanı Dr. Robert Ajavon 1958 yılı için yeni bir yasama seçiminin organizasyonunu kabul etti ve şunları dile getirdi:

Togo hükümeti, uzlaşma meramıyla ve ülkenin kendi kendisini yönetebilmesine sonuna kadar izin vermesi için vesayet rejimini mümkün olan en kısa sürede bitirme arzusuyla, 1958 yılı sona ermeden yasama meclisini yenilenmesine müsaade edecektir⁵⁴.

Robert Ajavon'un deklarasyonu Birleşmiş Milletler tarafından kabul edildi ve Birleşmiş Milletleri'nin kontrolü altındaki yeni seçimler için yolun açılmasını sağladı. Yeni statü planı 4. komisyon tarafından kabul edildi ve 29 Kasım 1957'de Genel Kurul tarafından oylandı. Bu oyla Togo evriminin yeni bir sayfası açıldı. Bu prosedürlerin sonunda, Birleşmiş Milletler, Fransa ve Togo makamları seçimler için operasyonları yürütme sürecini kabul ettiler. Fransa ve Togo makamları, 1956 tarihli özerklik statüsünün yeni bir revizyonu üzerinde görüşmelidirler. Bu yeni reform, mevcut Togo yasama meclisiyle ve meclisin Birleşmiş Milletler'in denetimi altındaki genel evrensel oyla yenilenmesi ile benimsenmelidir. Aslında, seçimler gözden geçirilmiş statüyü ve dolayısıyla RAT'ın mevcut hükümetinin eylemini onaylamayı veya reddetmeyi amaçlayacaktır. Örtülü olarak, kabul oyu Togo halkının vesayet rejimine son verme iradesi anlamına gelecektir. Son olarak, temsilci Vesayet Meclisine bir rapor gönderecek ve müttefikliğin sona ermesi için Genel Kurul karar verecektir. Fransız hükümeti tarafından kabul edilen yeni reformlar, vesayet rejiminin sona ereceği dönemde etkili olacaktır. Ancak seçimler neticesinde Togo'nun bağımsızlığı için Genel Kurul karar verinceye kadar, vesayet otomatik olarak sona erdirilebilir⁵⁵. 14 Aralık'ta, genel kurul Haitili Max Dorsinville'yi Togo'daki seçimi denetlemek üzere temsilci olarak seçti. 32 üyeli heyet, Mart 1958'de yasama seçimlerinin organizasyonu için Togo'ya geldi.

27 Nisan 1958'de Togo'da Yapılan Seçim: Milliyetçilik Sona mı Eriyor?

1958 yılının ilk üç ayı Fransız sömürge yönetimi esnasında 1884'deki Almanya oluşumu ve onun uluslararası statüsüne göre Togo'nun geleceğini belirleyecekti. Fransız yönetimine yakın siyasi partiler tarafından kurulan Togo yasama meclisi, 20 Şubat 1958'de feshedildi ve 27 Nisan 1958'de yenilenmesi için yeni seçim düzenlenecekti. 22 Şubat 1958 tarihli kararname Togo Özerk Cumhuriyeti'nin Togo Cumhuriyeti haline geldiğini belirtti.

Şubat 1958'den bu yana tüm siyasi partiler bu seçime katılmaya hazırlanıyordu. Milliyetçi partiler, seçime kararlılıklarını ve milliyetçilik anlayışını sergileyerek katılmaya karar verdiler. Öğrenci toplulukları, sendikalar hatta kadınlar bile adaylarının bu seçimi kazanmaları için güçlerini seferber ediyorlardı. Sonuçlar

⁵¹ *Le Togo républicain*, n° 58, 15 Mayıs 1957.

⁵² Pepy, *a.g.e.*, s. 683.

⁵³ Pepy, *a.g.e.*, s. 687-688.

⁵⁴ N. L. Gayibor, *a.g.e.*, 651.

⁵⁵ Gonidec, *a.g.e.*, s. 636-637.

Togo'nun geleceğini belirleyeceği için halk seçimlerin zorluklarını anladı. Aslında seçim, Togo'da ulusal bir kimlik inşa etme sürecinin son hali olacaktır. Bu nedenle halk seçmen listesine büyük çapta kayıt olacaktı. Seçmen sayısı 80000 kişiydi ve seçim için toplam seçmen sayısını 450000'e çıkaracaktı⁵⁶. Bu amaçla siyasi partiler yeni parlamento için aday hazırlamaya başladı. 27 Nisan 1958'de yeni seçim Birleşmiş Milletler gözetiminde yapıldı. Milliyetçi partiler CUT ve Juvento seçimi kazandı. Bu seçim sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 10: Nisan 1958'de Togo'da Yapılan Seçim Sonuçları

Siyasi Partiler	Seçilen aday sayısı
CUT	27
Juvento	2
UCPN	10
Bağımsızlar	4
TOPLAM	43

Kaynak: Afanvi 2010: 54; Gayibor 2005: 655.

Kofi Afanvi, Togo'nun güneyinde CUT sonuçlarının %65 olduğunu ve UCPN'nin kuzeyindeki sonuçların yaklaşık %34.48 olduğunu belirtti⁵⁷. Bu bilgiler, Nisan 1958 seçimlerinden elde edilen sonuçların Togoluların vesayet ve koloni sistemini sona erdirmeye arzusunda olduğunu doğruladı. Basitçe, Togo çoğunluğu, mücadeleyi anladı ve bağımsızlığa hazırды. Milliyetçilerin zaferi aslında gerçek bir milliyetçilik ve güçlü bir ulusal kimlik gösteren Togo'nun zaferiydi. Robert Ajavon şunu dile getirerek bu zaferi açıkça belirtti:

Uzaklaştık. Kazananlarımızın büyük bir sürpriziydi, gelgit dalgası. Yenilginin nedenleri neydi, yenilgi şartı mı? (...) şüphesiz biz hatalar yaptık. Ancak sadece pasif olanlar hata yapmazlar. Belki de, basitçe, Togolular, değişim istediler mi?⁵⁸

Bu ifade, milliyetçilerin zaferine cevap verdi. Onlar Togo'daki sömürge sisteminin sona ermesi için değişiklikler istediler. Bu tutum, Alman sömürgeciliğinin sonunda yavaş yavaş başlayan bir milliyetçilik anlayışıyla gösterildi. Fransız mandası ve vesayet dönemleri, Togoluların, bağımsızlığın mümkün olduğunu anlamasına imkan tanıdı. Cevaplanması gereken asıl soru, vesayetin sonunu simgeleyen milliyetçi zafer yolu ve Togo'da milliyetçiliğin sonu olan bağımsızlık yolunun açık olup olmadığını bilmektir.

Milliyetçilerin zaferi, Togo'daki vesayet rejimini etkin bir şekilde sona erdirdi. Seçim sorumlusu Max Dorsinville, Sylvanus Olympio ile Georges Spenale Togo'daki Fransız Yüksek Temsilcisi arasında bir görüşme düzenledi. Bu toplantının amacı, Togo'daki Fransız vesayet sürecini sona erdirmenin yanı sıra, oluşturulacak hükümete tüm yetkilerin aktarımı hakkında konuşmaktı. Birleşmiş Milletler için, Togo seçimlerine saygı gösterme ve bölgeyi bağımsızlık için hazırlama zamanı geldi. Sylvanus Olympio ve partisi CUT bağımsızlığı için savaşıyor olsa da, yetki devrini etkin hale getirmek ve yeni devleti tam egemenliğe hazırlamak için Nisan 1958'den Nisan 1960'a kadar bir geçiş dönemi belirlendi. 6 Mayıs 1958'de Sylvanus Olympio, tekmil ayrıcalık ve şerefle Togo Cumhuriyeti Başbakanı oldu. Temsilciler Meclisi kuruldu ve 16 Mayıs 1958'de hükümet, Fransa temsilcisi olmadan 8 üyeden oluşturuldu. Ertesi gün, başbakan hükümetini ve programını parlamento önünde sundu. Hükümet programı için, eylemlerini Anayasanın uygulanmasına, kendi kendine yardım kavramını toplumla öğretmeye, yolsuzlukla mücadele

⁵⁶ Gayibor, *a.g.e.*, s.652.

⁵⁷ Koffi Afanvi, *Gouvernance et représentativité ethnico-régionale dans la gestion politique au Togo de 1958 à 1992*, Yüksek lisans tezi, Tarih, Lomé, Université de Lomé, 2010, s. 57-58.

⁵⁸ Gayibor, *a.g.e.*, s. 658.

etmeye, güçlü bir yönetim kurmaya, ifade özgürlüğünü garanti etmeye, birlikteliğe, çok partili sisteme ve Gana ile dostane bir ilişki kurmaya odaklandı⁵⁹.

27 Nisan 1960'da Togo'nun Bağımsızlığı: Koloninin Sonu ve Yeni Bir Devletin Doğuşu

27 Nisan 1958 seçimi, yeni bir devletin kurulmasının yolunu açtı. Hükümetin kurulmasından dört ay sonra, Sylvanus Olympio General Charles de Gaulle ile görüşmek üzere Fransa'ya gitti. Bu toplantının nedeni, Togo'nun koloni statüsünü sona erdirmek için devam edecek olan süreç hakkında konuşmaktı. Togo Başbakanına göre Fransa'nın, vesayetin sona ermesinden önce Togo'nun gelecekteki bağımsızlığını tanıması gerektiği açıktı. Olympio hükümeti bağımsızlığı ilan etmeden önce daha fazla zamana ihtiyaç duydu. 1958'de Togo'nun mali kaynakları, bir devletin bütçesini yönetmek için yeterli değildi. Yılın bütçesi 800.000.000 CFA frankı olarak açıklandı ve Fransa bu açığın yarısı için vazife aldı. 1959 bütçesi 2680000000 CFA'ya yükseldi. Bu bütçe, doğrudan ve dolaylı vergiye dayanan iç kaynakların %79'u kadardı. Fransa bu bütçenin %21'ini sübvansetti. Aynı zamanda finans bakanı olan Başbakan, Togo'nun gerçek bir devlet olmadan önce dengeli bir bütçeye sahip olması gerektiği için bir kemer sıkma politikası önermişti⁶⁰. Togo yetkilileri, Fransa'nın yeni devletin geleceği konusunda eşit oy vermesini istedi. Bu konuda, iyi bir mali kaynak, artık yabancı bir ülkeye bağlı olmamak ve bir devletin egemenliğini göstermek için olmazsa olmaz bir koşuldu.

Halka, *kendi kendine-yardım* programıyla devletin gelişimine katkıda bulunulması amacıyla seslenildi. Bu eylem, başbakan tarafından 1958 seçimlerinden sonra parlamentonun önünde yaptığı konuşmada sunulan programdaydı. Kendi kendine yardım, her şeyi devletten beklememeye dayanan kavramdı. Bu programın başarısı için topluluğun her bir üyesi kamu yararına projenin gerçekleştirilmesine katkıda bulunacaktır. Çok sayıda Togolu bu programa bağlı kaldı ve devlete ekipman sağlamak için farklı yollarla katkıda bulundu. Kendi kendine yardım, nüfusun finansal kaynaklar sağlayarak kırsal alanlarda altyapı inşaatlarına katılmasıyla sağlandı. Ancak çimento ve diğer inşaat malzemeleri ile daha fazla görünür hale geldi.

Uluslararası bir egemenlik kazanma süreci hala devam ediyordu. 30 Nisan 1959'da Togo Temsilcileri Meclisi, 27 Nisan 1960'yı bağımsızlık tarihi olarak seçti. Bu tarihten önce, Togo'ya gerçek devlet nitelikleri kazandırmak amacıyla bazı kanunlar ve kararnameleler için oy kullanıldı. Örneğin, 10 Şubat 1960'da çıkan kanunla 17 idari bölge ile 4 alan oluşturuldu. Başbakan, Devlet Başkanı oldu ve Togo yeni bir bayrak, *Terre de nos Aïeux*⁶¹ adında yeni bir milli marş, yeni bir slogan olan *Travail-Liberté-Patrie*⁶²'yi kabul etti. Bu semboller bir kez daha bağımsız bir devletin niteliklerini oluşturdu. Bağımsızlık ilanı artık ertelenemezdi. Çünkü Togo'nun statüsünü değiştirmek için tüm şartlar yeterliydi. 27 Nisan 1960'da Togo bağımsız oldu. Sömürgeleştirme ve uluslararası vesayet rejimi sona erdi. Togo Cumhuriyeti, milliyetçilerin lideri Sylvanus Olympio tarafından ilan edildi ve 20 Eylül 1960'da Togo Cumhuriyeti UNO tarafından üye olarak kabul edildi.

⁵⁹ Gayibor, *a.g.e.*, s. 664.

⁶⁰ Gayibor, *a.g.e.*, s. 665.

⁶¹ Atalarımızın ülkesi.

⁶² Emek-Özgürlük-Memleket.

Resim 2: 27 Nisan 1960 Tarihinde Kurulan Togo Cumhuriyeti'nin Bayrağı

Sonuç

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki durum, bağımsızlık için sömürge altındaki insanlar için umut olmuştur. Bu dönemde, Togo'nun durumu değişmiştir. Vesayet rejimi, Togolular için daha fazla özgürlük kazandırmıştır. Bu şekilde siyasi partiler oluşturulmuştur. Siyasi partilerin farklı eylemleri, bir devlet inşası sürecini başlatmaya izin vermiştir. Devletin inşa süreci, halkın çoğunluğundan gelen milliyetçilik duygusunun bir sonucudur. CUT siyaset partisi milliyetçilerin lideridir ve halkı bağımsızlık arayışında umut vermektedir.

Devletin inşasına birçok faktör izin vermiştir. Bu araştırmanın gösterdiği gibi, 1945'ten itibaren bir kimlik ortaya çıkmıştır. Yeni devletin inşa edildiği güçlü bir temel oluşturulmuştur. Bağımsızlık arayışının, Togolese'nin mücadelesinin kesinliği olmadığı açıktır. İrade, sömürgecilikten bir devletin inşasıdır. Bu durum gerçek olmak için, yeni devlet sembolleri ile temsil edilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı'nın 1945'te sona ermesinden sonra bağımsızlık hareketi, bağımsızlık mücadelesi için siyasi partiler ve sivil toplum örgütleri tarafından gerçekleştirilmiştir. 1958 seçimleri, bağımsızlık için Togo topraklarını yönetecek olan milliyetçi parti CUT vasıtasıyla bağımsızlığa giden yolu açmıştır.

Kaynakça

- Abdenbi, Temeniati, "L'Afrique noire et la Loi-Cadre de 1956", Mart 2006, <http://histoireweb.blogspot.com.tr/2006/03/lafrique-noire-et-la-loi-cadre-de-1956.html>.
- Afanvi, Kofi, *Gouvernance et représentativité ethnico-régionale dans la gestion politique au Togo de 1958 à 1992*, Yüksek lisans tezi, Tarih, Lomé, Université de Lomé, 2010.
- Batchana, Essoham « Togo : quels repères pour un pays en quête de son identité nationale », in *Revue du Cames*, vol. 1, n° 3, 2014, s. 42
- Blum, Françoise « L'indépendance sera révolutionnaire ou ne sera pas. Étudiants africains en France contre l'ordre colonial », in *Cahiers d'histoire. Revue d'histoire critique* [En ligne], 126 | 2015, s.119-138.
- Diop, Majhemout., "L'Afrique tropicale et l'Afrique équatoriale sous la domination française, espagnole et portugaise" in *Histoire générale de l'Afrique. L'Afrique depuis 1935*, Paris, Unesco, Tome VIII, 1998, ss. 77-94.
- Gayibor, Nicoue L. *Histoire des Togolais. De 1884 à 1960*, Lomé, Presses de l'UL, vol. II, tome II, 2005.
- Gbedemah, Y. Seti, "Les structures institutionnelles du Togo français de 1920 à 1960", in Gayibor, N. L. (dir.), *Histoire des Togolais. De 1884 à nos jours*, Lomé, Presses de l'UL, ss 177-218.
- Gonidec, P.F., "L'évolution de la République autonome du Togo", in *Annuaire français du droit international*, volume 3, 1957, ss. 627-638. DOI : 10.3406/afdi.1957.1348. www.persee.fr/doc/afdi_0066-3085_1957_num_3_1_1348.
- Mazrui, Ali A. & Wondji, C. (dir.), *Histoire générale de l'Afrique. L'Afrique depuis 1935*, cilt. 8, Paris, Unesco 1998.
- Rossatanga-Rignault, Guy, "Identités et démocratie en Afrique. Entre hypocrisie et faits têtus", in *Afrique Contemporaine*, 2012/2 (n° 242), s. 60-61.
- Comi, Toulabor, "Démocratie colonial et mascarade électorale au Togo", *Centre d'Etude d'Afrique Noire – Institut d'études politiques de Bordeaux*, 2002, Bordeaux, <http://www.afrology.com/?p=7171>, published on 4th february 2005.
- Kpaye, Koffi. B., " Les petitionnaires Togolais et le Conseil de Tutelle de l'ONU : la tribune des Nations Unies comme lieu de contestation du colonialisme (1946-1958)", in *Le refus de l'ordre colonial en Afrique et au Togo (1884-1960)*, Lomé, Presses de l'UL, 2013, s. 313-327.
- Pagniou, Tchah, *Le Togo sous le mandat et la tutelle de la France : une évolution politique et institutionnelle singulière (1920-1958)*, Doktora tezi, Université Lyon III-Jean Moulin, 2005.
- Pepy, Daniel, "La République autonome du Togo devant les Nations unies", in *Politique étrangère*, n° 6-22° année, 1957, s. 671-690.
- Yagla, Ogma S., *Les indigènes du Togo à l'assaut du pouvoir colonial 1920-1958. Histoire politique d'un peuple Africain*, Lomé, NEA, 1992.